

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ЦЕНТР НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ІНІЦІАТИВ”

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “МОЛОДІЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧИНАЮЧИХ ЛІДЕРІВ”

ЛЮДИНА, ПРАВО, ДЕРЖАВА: ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ

ЗВІРНИК НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 ТРАВНЯ 2026 РОКУ

М. ВІННИЦЯ

УДК 34:316.6:342.7

л54 Людина, право, держава: правові та соціально-психологічні виміри: зб. матеріалів наук. практ. конф. (м. Вінниця, 15 травня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив., Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Зінченко Людмила Петрівна - засновник Громадської організації «*Центр Науково-Дослідних Ініціатив*»

Заступник голови редакційної колегії

Байцур Катерина Юріївна - співзасновник Громадської організації «*Центр Науково-Дослідних Ініціатив*»

Члени редакційної колегії:

Василенко Віктор Михайлович- перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Музичук Олександр Миколайович- проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Невядовський Владислав Олегович - учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Статівка Олена Олександрівна – завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент

Ляска Оксана Петрівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

Кубарєв Альберт Олександрович,

*здобувач вищої освіти 2 курсу ФПФОДР НПУ Дніпровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: Юніна Марина Петрівна,

*доцент, кандидат юридичних наук кафедри цивільного права та процесу,
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ОСОБИ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Захист цивільних прав особи в умовах воєнного стану та у післявоєнний період є однією з найбільш складних і водночас актуальних проблем сучасного цивільного права України. Повномасштабна збройна агресія спричинила системні порушення майнових і особистих немайнових прав громадян, що зумовлює необхідність переосмислення традиційних механізмів їх захисту та адаптації правової системи до надзвичайних умов.

Відповідно до статті 3 Конституції України [1], людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Цивільне законодавство, зокрема Цивільний кодекс України, закріплює загальні способи захисту цивільних прав [2, с. 16], серед яких: визнання права, відшкодування збитків, відшкодування моральної шкоди, припинення дій, що порушують право, та інші. Однак в умовах воєнного стану ефективність цих механізмів значною мірою ускладнюється.

Однією з ключових проблем є масове порушення права власності громадян унаслідок знищення або пошкодження житла та іншого майна. Відповідно до ст. 41 Конституції України [1], право приватної власності є непорушним, проте реалії

воєнного часу свідчать про значні труднощі з його фактичним захистом і відновленням. Наявні механізми фіксації збитків та отримання компенсації, зокрема через державні програми та спеціальні реєстри пошкодженого майна, є важливим кроком, однак вони не забезпечують швидкого та повного відшкодування шкоди. Крім того, залишається відкритим питання ефективного стягнення репарацій з держави-агресора.

Суттєвою проблемою є також обмежений доступ до правосуддя. Незважаючи на те, що відповідно до ст. 55 Конституції України [1] кожному гарантується право на судовий захист, в умовах воєнного стану частина судів тимчасово не функціонує, ускладнено доступ до судових установ на окупованих або прифронтових територіях, а строки розгляду справ значно збільшуються. Запровадження електронного судочинства та дистанційних форм участі в процесі частково вирішує цю проблему, проте потребує подальшого вдосконалення.

Окремої уваги потребує питання захисту особистих немайнових прав, зокрема права на життя, здоров'я, честь і гідність. Умови війни супроводжуються масовими випадками порушення цих прав, що потребує як національних, так і міжнародних механізмів захисту [4]. Водночас національна правова система не завжди забезпечує оперативне та ефективне відновлення таких прав, особливо у випадках, коли порушення пов'язані з воєнними злочинами.

Проблематика ускладнюється також правовою невизначеністю щодо виконання зобов'язань. Значна кількість суб'єктів цивільних правовідносин не має можливості виконувати свої договірні зобов'язання через форс-мажорні обставини, що підтверджується, зокрема, нормами законодавства та практикою Торгово-промислової палати України. Однак питання розмежування форс-мажору та господарського ризику, а також наслідків невиконання зобов'язань залишається дискусійним і часто стає предметом судових спорів.

У післявоєнний період ключовими викликами стануть питання відновлення порушених прав, компенсації завданої шкоди та забезпечення сталого

функціонування цивільного обороту [3]. Особливої уваги потребує створення ефективного механізму масового відшкодування шкоди, завданої внаслідок війни, включаючи як національні компенсаційні фонди, так і міжнародні інструменти.

Шляхами вирішення зазначених проблем є: по-перше, удосконалення законодавства у сфері компенсації шкоди, зокрема шляхом прийняття спеціальних законів щодо відшкодування збитків, завданих збройною агресією; по-друге, розвиток електронного правосуддя та забезпечення безперервного доступу до судів; по-третє, посилення міжнародно-правових механізмів захисту, включаючи співпрацю з міжнародними судовими інституціями; по-четверте, формування ефективної системи документування та доказування шкоди; по-п'яте, підвищення рівня правової обізнаності громадян щодо способів захисту своїх прав.

Захист цивільних прав особи у воєнний та післявоєнний період потребує комплексного підходу, що поєднує вдосконалення нормативно-правової бази, розвиток інституційних механізмів та активну участь держави у відновленні порушених прав. Лише за умови системного реформування можливо забезпечити реальний, а не декларативний характер захисту цивільних прав у сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами і доповненнями).
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами і доповненнями).
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання фіксації пошкодженого та знищеного майна» від 19.04.2022 № 473.
4. Даниленко О. В. Захист права власності в умовах воєнного стану: питання теорії та практики // Право і суспільство. 2024. URL:

https://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/4_2024/11.pdf (дата звернення:
10.04.2026)